

Ulla Enckell-Valo

HOMMAGE TO HELLU
KALLIGRAFISET PIEN- JA SUURAAKKOSET
PUUINSTALLAATIOINA

Kuvataiteen tutkinto

2016

HOMMAGE TO HELLU

KALLIGRAFISET PIEN- JA SUURAAKKOSET PUUINSTALLAATIOINA

Enckell-Valo Ulla

Satakunnan ammattikorkeakoulu

KUVATAITEEN koulutusohjelma

Lokakuu 2016

Ohjaaja: Kespersaks Veiko

Sivumäärä: 28

Liitteitä: 7

Asiasanat: Kalligrafia, hevonen ja puuinstallaatio

Kalligrafiset pien- ja suuraakkoset puuinstallaatioina lähti liikkeelle pitkänä prosessina kaksi vuotta sitten. Ensin oli ajatus, joka lähti liikkeelle hevosesta. Hevosesta, joka on tärkeä osa elämääni ja luontoani. Ajatus kehittyi ja sai prosessin aikana monta muotoa ja kiteytystä, mutta jotka kuitenkin olivat hyvin pitkään vain ideoina päässäni. Idea hevosesta sai matkan varrella haastajan opiskelijoista, joiden kanssa olisin voinut kehittää aihetta lopulliselle työlleni kalligrafiasta ja graffiteista. Aikaa kului ja oma elämäni töineen söi muutamia toteuttamiskelpoisia ideoita. Ideoita, jotka jäivät päähäni tulevaisuuden tuotoksille. Prosessin aikana keskustelin Kankaanpäässä opettajien kanssa opinnäytetyöstäni ja vähitellen idea kalligrafiasta ja hevosta kehittyi mielessäni ja päättyi puuinstallaatioteokseksi.

HOMMAGE TO HELLU Majuscule and minuscule calligraphy wood installations

Enckell-Valo Ulla

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Art

October 2016

Supervisor: Kespersaks Veiko

Number of pages: 28

Appendices: 7

Keywords: Calligraphy, Horse and Wood installation

My calligraphic minuscule and majuscule wood installations were a long working process which started two years ago and it all developed from a horse. The horse, which is an important part of my life and my nature. The idea improved in my head and on it's way it shaped into many forms and culminations, but mostly and still very much just in my head. The idea to realize a horse had also a challenger from my students with whom I would have developed an idea of calligraphy and graffiti as my final work. The time passed and my private life including work was eating my possibilities to realize these ideas, these ideas which are now in my head to be realised in the future. During the process I discussed with my teachers in Kankaanpää about my final work and little by little the idea of calligraphy and horses turned in to a piece of artwork – a wooden calligraphic installation with horses.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	PROSESSI.....	5
2.1	Henkinen.....	5
2.2	Idea	6
2.3	Tekninen	10
2.4	Tekniikka ja materiaalit	10
2.5	Työn nimi ja ripustus	17
2.6	Jälkipuinti ja yhteenveto	18
	LÄHTEET.....	21
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni oli pitkän prosessin tuotos, jonka ajatus lähti liikkeelle jo kaksi vuotta sitten. Itse teos tai paremminkin teokset valmistuivat keväällä 2016 ja olivat esillä Satakunnan ammattikorkeakoulun kuvataideyksikön tiloissa Kankaanpäässä toukokuun lopulla 2016. Teokset *Kalligrafiset pien- ja suuraakkospuuinstallaatiot* liittyivät paljolti opintoihini, työhöni ja vapaa-aikaani. Koko tämän hetkinen elämäni kiteytyi installaatioihini, tarkoituksella tai ei. Taide, missä muodossa tahansa, oli se sitten käyttö- tai koristetaidetta on prosessi, joka kumpuaa tekijästä, ympäristöstä ja ajanhengen ilmentymisistä. Tekijä on simulaattori valmiin tuotteen kanssa ja jokainen katsoja viimeistelee teoksen yksilölliseksi ja henkilökohtaiseksi taidekokemukseksi.

2 PROSESSI

2.1 Henkinen

Opinnäytetyöni alkoi ajallaan vuonna 2014, jolloin keräsin ensimmäisiä lehtiartikkelia ja muita leikkeitä internetistä. Tällöin tiedostin vain ja ainoastaan sen, että työni liittyisi jollakin tavalla tärkeään vapaa-ajan harrastukseeni, eli hevosiin. Kokosinkin valtavan kasan aiheita, kuva- ja lehtileikkeitä esimerkiksi sarjakuvista maalaustaiteeseen tai hevosurheilusta sisustamiseen, jotka olivat tavalla tai toisella kytköksissä kirjaimiin ja kalligrafiaan.

Hevoset ovat merkinneet minulle varsinkin aikuisiällä paljon. Hevoset eivät ole pelkkä harrastus tai urheilumuoto, vaan niihin kiteytyy paljon muutakin. Hevoset ovat olleet myös henkinen pääomani ja lapsuudesta kauan kaivattu ”syli”. Hevosiharrastukseni kautta on intuitioni jälleen vahvistunut. Intuitio, jokaisen ihmisen tärkeä pääoma, vaistonvarainen aisti päätöksille ja tekemisille. Hevonen on osa luontoa ja luonto on ennalta arvaamaton.

Luonnon merkeistä ja enteistä pystyy kuitenkin aistimaan tulevan. Jos aistii luonnon, aistii myös hevosen eri mielentilat, kuten pelon ja innokkuuden. Voin siis todeta, että tämä hevosharrastus on kasvattanut myös omaa herkkyyttäni olla läsnä luonnon kanssa, myös uskomaan itseäni ja omaan Intuition (Kuva 1.). Intuitioni kasvun ohessa on myös kehoni fysiikka, koordinaatio ja yleiskunto parantunut. Intuitio ja usko itseensä ovat mielenra-

Kuva 1.

kenteitä eheytymiselle ja tärkeitä työkaluja yhteiskuntakelpoiselle ihmiselle. Toisin sanoen kiteytettynä Tony Dunderfeltin ajatuksia ja päätelmiä kirjassa *Intuitio – Sisäinen viisaus*.

2.2 Idea

Opinnäytetyöni aikaväliin 2014 – 2016 mahtuu paljon oppimista, kalligrafiaa ja elämäntilanteen muutoksia ja tämä heijastuu myös opinnäytetyöni idean muuttumiseen ja lopullisen teoksen toteutumiseen. Kuten mainitsin, taustalla olivat joka tapauksessa ja jatkuvasti hevoset. Yksi poikkeus oli seminaarivaiheessa, jolloin keskustelin opinnäytetyöohjaajan Päivi-Maria Hautalan kanssa kalligrafisen lopputyön ideasta. Mainitsin kyllä hevoset, mutta keskustelumme siirtyi leipätyöhöni eli opetukseen toisen asteen koulutuksessa Tampereen seudun ammattiopistossa eli TREDUssa, jossa opetan kulttuuri-, käsi- ja taideteollisuusalan opiskelijoita. Opetan visuaalista hahmotusta, sommittelua ja suunnittelua, kulttuurituntemusta ja ohjelmistotyökalujen perusteita. Painotusalueet vaihtelevat eri vuosina, mutta aiheet pysyvät kuta kuinkin samoina.

Kankaanpää opintojani olen voinut hyödyntää opetuksessani ja viime aikoina olen järjestänyt valinnaisissa aineissa erillisiä kalligrafiakursseja. Hautalan kanssa lopputyöideani siis poikkesi ja tällöin muuttui ajatukseni hetkeksi nuorten pariin ja graffitin hyödyntämisestä kokonaistyössä. Idea oli hyvä, mutta kalligrafian kurssini oli pihlotti ja liian lyhyt kestoltaan toteuttaakseni ja soveltaakseni sitä lopullisena opinnäytetyönä. Tämä on kuitenkin mielenkiintoinen aihe ja aihealue (Kuva 2.).

Kuva 2.

Syksy on aina opiskelun kannalta haasteellinen, sillä päätyöni on kuormittava juuri tähän vuodenaikaan. Työpäivät kestävät aamusta iltaan ja iltaisin on usein seuraavien päivien valmistelua sekä satunnaiset työprojektit vievät myös aikaa.

Kalligrafiaopintojen suhteen tämä merkitsi sitä, että työt keskittyivät ja jäivät toteutettavaksi pääosin keväälle. Kankaanpään kuvataidekoulun lopputyö *Hommage to Hellu. Kalligrafiset pien- ja suuraakkoset puuininstallaatioina* valmistuivat siten keväällä 2016.

Hommage to Hellu -lopputyöni lähti liikkeelle siitä, että keskustelin pääopettajani Veiko Kespersaksin kanssa aiheesta ja vähitellen aloin hahmottaa aiheitani. Ajatus kolmiulotteeseen työstämiseen lähti liikkeelle melkein pä vahingossa, sillä alkuun hain inspiraatiota paperitaiteesta ja sen mahdollisuuksista soveltaa isommaksi kalligrafiseksi teokseksi. Paperitaiteessa innosti sen kolmiulotteisuus, mielenkiintoisuus sekä irtiotto perinteisestä kaksiulotteisesta työskentelytavasta ja esityksestä. Vaikka monet katsomani kuvat paperitaiteesta ovat seinäreliefejä, niin niiden lisäarvo syntyy myös pintakerrostumista ja niiden tuomista varjoista. Paperitaiteesta on myös tehty suhteellisen kookkaita, ihmisen kokoisia veistoksia. Englantilaisella Su Blackwellillä on todella taidokkaita pienteoksia, jotka hän pääsääntöisesti muokkaa kirjojen sivuilta ja antaa täten kirjaimille ja lauseille uuden ulottuvuuden. Ne alkavat elää hahmoissa ja sadut saavat visuaaliset muodot. Hahmot ikään kuin lähtevät kirjasta ulos (Kuva 3.).¹

¹ <http://chuknum.com/2011/06/02/artist-showcase-su-blackwells-book-sculptures/>

Kuva 3.

Varjot antavat kaiun menneestä ja visuaalisesti luovat sekä täydentävät kolmiulotteista rakennelmaa. Askel paperitaiteesta sisutuksen seinäelementteihin oli melkein pä automaatio internetiä selatessa. Puupinnat, etenkin raaka ja hiomaton, ovat olleet jo pitkään muodissa. Ehkä noin kymmenen vuotta sitten kahvila- ja baarikulttuuriin

sekä kodin sisustukseen ilmestyi yksittäisiä kirjaimia, sanoja tai mietelauseita. Idea ei ollut uusi, sillä kirjoitetut kodintekstiilit kuten seinävaatteet ja pöytäliinat olivat muo-
dissa jo teollistumisen alkuvaiheessa 1700-luvun lopulla etenkin porvariskodeissa, joissa oli aikaa harrastuksille. Kirjotuissa teksteilleissä oli mietelauseita esimerkiksi uskonnosta tai kodin onnesta. Tätä ennen hyvänä esimerkkinä ovat keskiajan freskot kirkkotäiteessä tai käytännölliset tekstiilit, kuten esimerkiksi ryijyt.² Tämän päivän sisutuksen kirjaimet, sanat tai mietelauseet ovat olleet seinissä joko koholla (materiaalina puu tai teräs) tai sitten maalattuna seinäpinnassa. Kirjaimet, sanat tai mietelauseet ovat täyttäneet koko pinta-alan seinästä tai päinvastoin olleet minimalistisesti ja samalla kiinnittäneet kävijän huomion pienuudessaan.

Joka tapauksessa internetiä selatessani minulle hahmottui vähitellen idea tehdä lopputyöni puusta. Mietin myös ideaa työstää vanha 1970-luvun lipasto uuteen uskoon ja täyttää pinta, joko maalaten tai kohokuvioisilla kirjaimilla. Maalatessani olisin varmaankin hakenut lasten loruja tai runoja hevosesta.

Materiaalin valintaan oli minulla melkein pä kaikki mahdollisuudet, sillä jaan työpaikkani eri käsi- ja taideteollisuusalan taitajien kanssa. Tiesin, että TREDUn Lemppälän toimipisteen puupuoli oli keväällä tyhjillään opiskelijoiden ollessa muualla

² Sopanen Tuomas ja Willberg Leena (2008) RYIJY ELÄÄ
Bringeus Nils-Arvid (1980) BILDLORE

työssäoppimassa. Puupuolen ammattiopettaja, artesaani Seppo Erkkilä oli myös vapaampi ja valmiimpi ohjeistamaan minua tarpeen vaatiessa.

Puutyöstön ensimmäinen idea oli tehdä kalligrafinen riukuaita pien- ja suuraakkosten kuvittamana (tyhjätilat riukujen välissä) ja joka auringon paisteessa heittäisi varjon hevosesta nurmikentälle (Kuvat 4. Ja 5.). Myös ajatus siitä, että riukuaidan keskellä olisi tarinaa hevosesta, eli tekstiä joko runon- tai yksittäisten sanojen muodossa. Välistä mietin, että olisiko kirjaimien itseensä

sisällyttänyt polttokirjoituksella sanoja ja siten jokainen työstetty kirjain olisi sisältänyt enemmän tai vähemmän tekstiä. Kirjaimet, sanat ja koot pyörivät pääni idealaboratorioissa. Tämä idea jäi kytämään. Minulla on jo siis kaksi ideaa prosessissa valmistumisen jälkeen, odottamassa aikaa ja paikkaa toteuttamiselle – toivottavasti mahdollisimman pian.

Kuva 4.

Kuva 5.

Ideointiprosessi puuseinämästä oli siis käynnissä ja vielä etsin toteuttamisen työkaluja ja lopullista muotoa työlleni. Riukuaidan toteuttaminen vaati aikaa ja osa koulun koneista oli huollossa, joten työ sai erilaisia käännteitä ja muotoja aina keskustellessani asiantuntijoiden Veikon ja Sepon kanssa. Syystä tai toisesta muodostui ajatus puisesta seinäreliefistä ja tälle työlle oli tilaisuus, sekä ajallisesti että teknisesti. Sepolta sain selville, että koulullamme on cnc-jyrsijä, joka tekee tietokoneavusteisesti mitä vain, upottaa esimerkiksi kirjaimia toistensa sisään ja saa aikaan vaikka minkälaisia kerrostumia määrätyissä puitteissa koko ja syvyys huomioiden.

2.3 Tekninen

Olin liekeissä, ideointiprosessi oli ihanassa vaiheessa ja ainoastaan toteuttamista vailla. Veiko piti ideastani ja mahdollisuus aloittaa työ oli olemassa. Kaikki oli siis hyvin muttei sittenkään, sillä koulun cnc-jyrsijä oli hiljattain hajonnut ja jäimme odottamaan uutta osaa. Korjauksen odotusvaiheessa minä ja Seppo muokkasimme omat käytettävät kalligrafiset aakkoset tietokoneohjelmalle nimeltä Surfcam. Myös tässä vaiheessa tuli mutkia matkaan. Alun perin muokkasin roomalaisia pien- ja suuraakkosia valmiiksi ohjelmalle ja ajatuksena kävi myös käyttää omia risuaakkosia, jotka olin luonut roomalaisista aakkosista aikaisemmalla kalligrafian kursilla. Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä Seppo totesi kirjainmuokkauksen liian työlääksi. Taivuin tässä vaiheessa, vaikka jälkikäteen ja viisaampana olisin tehnyt toisin, ja päädyin valmiisiin tietokonefontteihin *centaur-font*, joita ohjelma osasi suoraan lukea.³ Centaur-fontteja kuitenkin muokkasimme enemmän yhteensopiviksi roomalaisten kanssa ja syötimme muokatut fontit surfcam-ohjelmalle.

Aikaa kuitenkin kului ja eikä cnc-jyrsijä saanut korjattavaa osaa eikä korjaus tapahtunut ajoissa. Odotimme kuukauden ja tulin siihen tulokseen, että työkalua pitää vaihtaa tai muutoin lopputyöni ei valmistu ajoissa. Mietimme Sepon kanssa millä toteuttaisin työni ja päädyimme perinteiseen vanne- ja pistosahaan. Tässä vaiheessa olin jo todennut etteivät kaikki asiat mene kuten Strömsössä.⁴

2.4 Tekniikka ja materiaalit

Riukuaita oli muuttunut paneeliksi ja paneeli irrallisiin kirjaimiin sekä pien- ja suuraakkosiin. Olin tässä vaiheessa jo päättänyt, etten tekstaa mietelauseita tai runoa, sillä materiaali ja tekniikka olivat niin uutta minulle. Vihdoin oli aika aloittaa itse työ ja ei muuta kuin Sepon oppiin vanne- ja pistosahan käytössä. Molempien sahojen käyttö vaati tarkkuutta ja tarkkaavaisuutta, sillä muutoin käyttäjä on altis

³ <http://ufonts.com/fonts/centaur.html>

⁴ <http://yle.fi/aihe/ohjelma/stromso>

onnettomuuksille. Sahojen käyttö oli yllättävän helppoa ja suhteutettuna kalligrafiaan vaatii samankaltaista tarkkuutta. En kuitenkaan kokenut, että sahojen käyttö olisi ollut haasteellista. Itse asiassa nautin tekemisestä ja olin niin kutsutussa flow-tilassa.⁵

Kuva 6.

Koska tekninen toteutus supistui monipuolisista työkaluista suppeampaan ja perinteisempään valikoimaan, muuttuivat kirjaimet alkuun irrallisiksi yksittäiskappaleiksi (Kuva 6.). Jokainen aakkonen valmistui yksittäisenä osana ja materiaalina oli metritavarana ostettua kuusilankkua. Seppo suositteli puulajiksi kuusta, sillä tässä vaiheessa en tiennyt onko työ ulko- vai sisätilaan tarkoitettu. Tiesin, että molemmat vaihtoehdot olivat mahdollisia.

Kuusi on suomalaisista havupuista materiaalina parempi kuin mänty, koska kuusi imee vähemmän kosteutta itseensä todennäköisesti pihkansa vuoksi ja on muutoinkin mäntyä kovempi lajike sekä imee kosteutta vähemmän kuin mänty. Koivu on kovempi kuin havupuut, mutta koivussa on runsaasti oksia, jotka heikentävät kestävyyttä, sillä puun syyrakenne heikkenee oksan kohdalla ja tämän takia koivu hylättiin materiaalina. Metritavarana olisi saanut myös tammi-, pyökki- ja kirsikkapuuta. En muista miksi nämä hylättiin, mutta olisikohan syynä ollut saatavuus, aikataulu ja mahdollisesti raha? Alkusanoissa manitsin sanan intuitio ja sitä intuition aiheuttamaa tunnetta olisi pitänyt kuunnella. Intuitioni mukaan puumateriaalin olisi pitänyt olla kova, mutta halusin luottaa ammattilaisen näkemykseen. Näin jälkikäteen voisin ajatella paremminkin näiden kovien puiden käyttöä.⁶ Ainoa ongelma olisi ollut ehkä pistosahalla valmistaessa kirjainten suljettuja sisätiloja, kuten a, g, o, p, q, å, ä ja ö kirjaimissa. Näissä olisi ollut enemmän vaivaa, mutta laatu olisi ollut kestävämpi.

⁵ Csikszentmihalyi Mihaly (2005) FLOW elämän virta.

⁶http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/puutuoteteollisuus/raaka-aineet/puulajit_ja_kayttokohteet/index.html

Luulen, että Seppo mietti puolestani enemmän sitä hukkaa jos toteutus olisi mennyt pieleen.

Puulajit jaetaan kahteen pääryhmään, havu- ja lehtipuihin. Suomessa kasvaa näistä pääasiassa kolmea, eli mänty, kuusi ja koivu. Harvinaisemmat puulajit ovat enimmäkseen teollisuudessamme tuontitavaraa.

Seuraavaksi pieni listaus kotimaisista puulajeista ja niiden ominaisuuksista ja käyttötarkoituksista:

1. Mänty on säänkestävä, mutta hauras ja kuitenkin erittäin yleisesti käytetty lajike esimerkiksi rakennustyömailla ja huonekaluissa.
2. Kuusi on kevyt ja vaalea, sekä melko pihkainen. Kuusta käytetään rakennusalalla ja sauna- että seinämateriaalina.
3. Koivu on vaalea, herkästi halkeileva laji ja sitä on helppo työstää. Koivua käytetään paljon huonekaluissa, työkalujen varsissa ja vanerissa.

Kuva 7.

Seuraavaksi vähemmän hyödynnetty, mutta kuitenkin käytetyt kotimaiset puulajit:

4. Haapa on vaikea hiota ja höylätä, mutta hyvin säänkestävä. Ulkorakenteet ja saunan paneloinissa käytetty materiaali.
5. Leppä on pehmeä ja helppotyöstöinen. Käytetään joskus huonekaluissa ja seinien paneloinnissa. Käyttö on vähäistä, koska puu on pehmeää.
6. Pihlaja on kova ja vahva. Käytetään huonekaluissa ja työkalujen varsissa.
7. Kataja on luja, sitkeä ja hyväntuoksuinen. Käytetään rungon pienuuden vuoksi käyttöesineissä ja muissa pientavaroissa.
8. Vaahtera on kova ja luja. Käytetään on huonekaluissa ja työkalujen osissa sekä varsissa.
9. Lehtikuusi on painava ja kova sekä säänkestävä. Käytetään rakennusalalla huonekaluissa.

Ulkomaisista tuontipuulajeista vielä mainittakoon listaukseen neljä:

10. Pyökki tai punapyökki on helppotyöstöistä puuta ja melko painavaa. Käytetään huonekaluissa ja lattia- että seinäelementteinä.
11. Tammi on kova ja helposti lohkeava. Käytetään samoin kuin pyökki.
12. Jalava on kova, sitkeä ja taipuisa. Käytetään usein sisustuksessa ja enemmänkin viilumateriaalina.

13. Mahonki on erilainen riippuen siitä mistä maasta tuodaan ja kasvuolosuhteista. Mahonkia käytetään huonekaluissa ja sisustuksessa samalla tavoin kuin jalavaa.⁷

Ensimmäinen harjoituskirjain oli iso M ja siitä tuli moitteeton – olin innoissani (Kuva 6., sivulla 11). Tätä M-kirjainta katsoin ja mietin, että pidänpö seriffit vai en. Seriffit ovat kirjainten päätteet - muotokoristeet ja useimmiten toteutettuna viivana.⁸ Pohtiessani kirjainten estetiikkaa päädyin myös kyselemään yleistä mielipidettä Facebook verkkoalustalla. Kyselystä huolimatta tulin itse siihen tulokseen, että kaikki kirjaimet saivat päätteet niin pien- kuin suuraakkosetkin.

Suurkirjainten työstöneliö oli noin 170 x 170 mm ja pienten oli noin 80 x 170 mm. Pienkirjainten ala- ja yläpäätteet vaativat oman tilansa. Tämä 170 mm tuli automaattisesti kuusilankun metritavaraleveydestä, joka on standardi leveysmitta. Syvyys tai paksuus oli samoin valmiina, eli 40 mm. Roomalaisissa suuraakkosissa pätee tämä neliön mitta rinnastettuna O-kirjaimen ja siksi korkeus oli itsestäänselvyys eli 170 mm.

Kirjaimet veivät aikaa, mutta kauniit olivat jo ilman väriä – olin tyytyväinen.

Kirjainten valmistuttua oli vuorossa hevoset ja niitä kun en unohda – oleellinen osa elämässäni. Hevoset (Kuvat 8. ja 9.) valmistuivat ja yllätyin itsekin, mitä kaikkea voi vain tehdä jos on itsekuria, innostusta, taitoa ja ideaa.

Kuva 8.

⁷http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/puutuoteteollisuus/raakaaineet/puulajit_ja_kayt_tokohteet/index.html

⁸ Loiri P. Ja Juholin E. (2006) HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja

Hevosia tein sekä suur- ja pienaakkosille sopiviksi. Suuraakkoset maalasin peiteväreillä – lähinnä mustalla. Osa ja valikoiduista kirjaimista, sekä kaikki

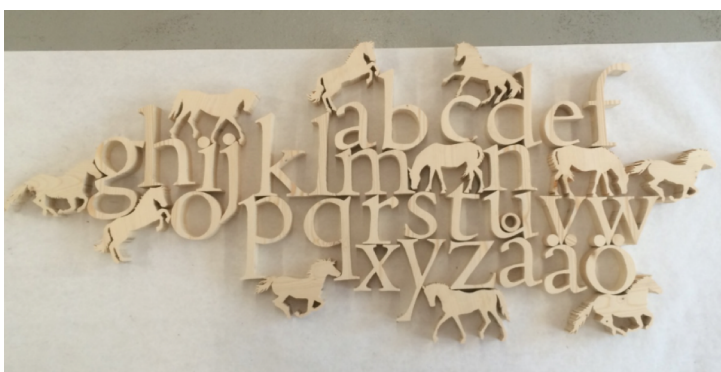
Kuva 9.

hevoset saivat vielä kuivuessaan hieman punaista tai valkoista peiteväriä maalattuna pensselillä. Värit sekoittuivat kauniisti mustaan eivätkä saaneet liian erottuvia väriläiskiä. Kirjaimet olivat valikoituneet ratsastamani hevosten nimien alkukirjaimista.

Musta päävärinä siksi, että halusin vaikutelman nokeintuneista kirjaimista, joissa oli patinaa menneestä. Jotta peiteväri

nappimuotoisena levittyisi tasaisesti murskasin mustia nappeja jauhoksi ja sekoitin veteen, jolloin sain valmista peiteväriä. Peiteväriä kaadoin muovi-altaaseen, johon upotin jokaisen kirjaimen ja hevosen erikseen. Isot kirjaimet olivat hiomatta eikä värin imeytyminen ollut itsestäänselvyys. Tätä virhettä en tehnyt pienaakkosten kanssa. Jouduin siis kastamaan suuraakkosia enemmän kuin kerran peiteväriä ennen kuin väri tarttui joka puolelle; samoin kävi ”suurhevosten” kanssa.

Otin kaikki irralliset kirjaimet ja hevoset Kankaanpähän lähijaksolle ja katsoimme yhdessä Veikon kanssa sommitteluvaihtoehtoja. Olo oli kuin pienellä esikoululaisella asetellessani kirjaimia järjestykseen ja mielekkääseen kokonaisuuteen. Olo oli innokas, utelias ja lopputulosta jännittäen.

Kuva 10.

Sommitteluvaihe oli yllättävän työläs ja siihen menikin koko päivä. Kuvasin kännykkäkamerallani valmiit sommittelut (Kuva 10.) ja lopuksi lakkasin jokaisen yksittäisen suuraakkosen

ja hevosen. Sovimme Veikon kanssa, että vielä maalaamattomat pienaakkokset ja pienhevokset toteuttaisin maalausteknisesti toisin kuin suuret. Veiko ehdotti puupetsiä.

Takaisin Tredun toimipisteessä Lempäälässä puupuolen opettaja Seppo Erkkilä neuvoi minua vielä ruiskuvärjäyksen kanssa. Tätä ennen teimme kuitenkin pienen testin petsin tarttumisesta hiotulle ja hiomattomalle puupinnoille (Kuva 11.). Hiomattomalle puupinnalle petsi tarttui heikommin, joten ennen värjäystä hiomme vielä pienaakkosten puupinnat. Suuraakkosten heikko värintarttuminen oli juuri johtunut tästä erheestä eli puupinnat olivat hiomattomia. Pienaakkokset saivat ruiskuvärjäyksen kanssa punaista puupetsiä ja pienhevokset vihreää. Petsi oli spriiilukoista ja sen ruiskutus oli kuviteltua vaikeampaa. Maalia oli vaikea saada tasaisesti pintaan ja tätä olisi pitänyt harjoitella pidempäänkin. Toisaalta vaihteleva väripinta loi elävyyttä kirjaimille sekä hevosille ja antoi koko työlle enemmän ilmettä. Rautakaupasta petsiä saa värittömänä nesteinä, johon lisätään värillistä jauhetta oikeassa mittasuhteessa. Petsiä saadaan myös valmiiksi sävytettyinä ja useimmiten litran pulloissa. Oman petsini sain tällä kertaa koululta. Lopuksi viimeistelin lakalla myös pienaakkokset hevosineen, jotta jälki olisi yhtenevä pien- ja suuraakkosilla.

Kuva 11.

Kuva 12.

Viimeinen vaihe oli osioiden kokoaminen suuriksi puuinstallaatioiksi. Hevoset kuuluivat kokonaisteokseen (Kuva 12.). Kokoamisvaiheessa sain apua Sepolta, sillä kirjaimet ja hevoset olivat paikka paikoin hauraita muodostaan johtuen. Rungot vaihtelivat leveydeltään, samoin seriffit. Liimasin Sepon kanssa töitäni epoksihiimalla.

Liimauksen annettiin kuivua puristuksessa muutama päivä. Ehkä liimaus olisi ollut valmis aikaisemminkin, mutta päätyöni vei oman aikansa. Liimauksen jälkeen osa kirjaimista vielä liitettiin nauloilla tai niiteillä toisiinsa, jotta ne pysyisivät tukevasti yhdessä (Kuvat 14. ja 15.). Viimeisenä katsottiin silmukkaruuvien paikat, jotta teokset olisivat vaakasuorassa ja tasapainossa ripustettaessa. Suuraakkosia emme uskaltaneet yhdistää täysin yhdeksi kokonaisuudeksi, sillä silloin olisi tullut kuljetusongelmia jopa tila-autossa. Näin ollen ratkaisuna oli suuraakkoset kahdessa ryhmässä.

Lopuksi laskin vielä taulukussa 1 näkyvät kustannukset karkealla tasolla. Taulukko ei tietenkään näytä työaikaakaan eikä matkakustannuksia, jotka lisäävät työn todellisia kuluja.

Materiaalit	Kustannus
Kuusipuu	Noin 50€
Liimat	Noin 20€
Naulat	Noin 20€
Maalit ja pensselit	Noin 20€
Lakat	Noin 20€

TAULUKKO 1.

Kuva 13.

Kuva 14.

2.5 Työn nimi ja ripustus

Kankaanpään lopputyöni nimi, *Homage to Hellu* kirkastui puuinstallaatiota tehdessäni, noin viikkoa ennen näyttelyä. Hellu oli ensimmäinen ratsastuskouluni ratsu, jolla pääsin hevosten maailmaan (Kuva 15.). Hellu oli tamma (oikealta nimeltä Helma) ja rodultaan virolainen torihevonen.

Yhteinen taipaleemme alkoi yhdeksän vuotta sitten, jolloin aloitin ratsastustuntini Lempäälän Ratsuniityssä.⁹ Hellu oli erittäin persoonallinen hevonen ja valitsi enemmänkin ratsastajansa kuin ratsastajat hänet. Jos Hellu ei pitänyt ratsastajasta, niin hän lopetti yhteistyön eikä suostunut raipanis-kuista huolimatta tekemään juuri mitään. Niinpä joillekin ratsastajille Hellusta tuli enemmänkin painajainen kuin kiiva hevonen tunnilla. Onneksi Hellu oli valinnut minut ja meidän

Kuva 15.

yhteistyömme oli useimmiten saumatonta ja sanoinkuvaamatonta yhdessäoloa. Puuinstallaatioita työstäessäni Lempäälässä tuli puhelinsoitto ratsastuskoululta ja ilmoitus siitä, että Hellun elinpäivät maallisessa elossa olivat päättyvässä seuraavasta päivästä alkaen. Tämä uutinen oli minulle iso kolaus. Hellu, joka oli elämässäni elämää suurempi, oli päätymässä ikuisille vihreille niityille. Suru ja ikävä valtasi mieleni. Olin sekaisin ikävästä monta viikkoa. Joka tapauksessa tämän uutisen jälkeen oli helppoa osoittaa lopputyöni tärkeän hevosen muistolle, Hellulle.

Lopputyöni Kankaanpään näyttelyssä saivat mielestäni sopivat paikat (Kuva 16.). Suuraakkoset päätyivät betoniseinälle portaikkoa vastapäätä kattaen kahden kerroksen seinäpinnan ja pienaakkoset ikkunaa vasten lähelle kalligrafian

Kuva 16.

⁹ <http://www.ratsuniitty.net/index.html>

tiloja. Ripustus ei ollut helppoa, mutta opettajallani Veikolla oli hyvät ideat ja tekniikka hallussa. Suuraakkoset vedettiin kahden siiman välissä paikoilleen. Tekniikka, joka muistutti lipunnostoa. Pienaakkoset laskettiin kirjaston takaoven viereiseltä kulkusillalta alas ikkunaa vasten sopivalle tasolle, tämä ripustus oli huomattavasti helpompi. Puuinstallaationi olivat paikoillaan ihmisen tiloissa ja täyttivät esteettisen kokemuksen määritelmän hyvinkin.¹⁰

2.6 Jälkipuinti ja yhteenveto

Kankaanpään lopputyönäyttelyn ajankohta oli 14.5.-5.6.2016. Näyttely avattiin ja läsnä olivat kalligrafian viimeistä kuvataidetutkintoa suorittavat opiskelijat sekä kutsuvieraat. Opettaja Veiko Kespersaks piti avajaispuheen ja mainitsi näyttelyn olevan monipuolisin kalligrafianäyttely vuosiin. Sekä opettaja että opiskelijat olivat

Kuva 17.

tyytyväisiä. Lopputyönäyttely kesti kolme viikkoa ja purku oli viimeisen sunnuntain jälkeinen maanantai. Maanantaina sain ilmoituksen ettei purku mennyt ongelmitta ja kummatkin työni olivat särkyneet (Kuvat 17. ja 18.). Tämä oli tietenkin erittäin ikävä kokemus, mutta kalligraafikon

Kuva 18.

elämä on edessä ja jatkossa tulee lisää hevosia, puuinstallatioita, maalaamista, ideoita ja perinteistä kalligrafiaa.

Näin jälkikäteen ja viisaampana tiedän, että kuusi oli väärä materiaali. Kohdissa, joissa kirjaimet ovat ohuita, kuten esimerkiksi kaarevat oksat tai seriffipäätteet,

¹⁰ Kinnunan Aarne (2000); Estetiikka, s. 311

oli eniten hajoamista ja syy hajoamiselle on teknisistä ratkaisuksista. Materiaalina kuusi näin ohueksi työstettynä ja sisätilassa nopeasti kuivuvana ei vain kestä. Toinen pieleen mennyt asia oli peitevärin käyttö. Peiteväriä olisi voinut käyttää ehkä pensselöiden, mutta liottamalla kirjaimia peiteväriesteessä tuli väriä liikaa. Nesteeseen upotettuina kirjaimet kostuivat läpi ja kuivuminen tapahtui liian nopeasti tai sitten päinvastoin eli kirjaimet eivät ehtineet kuivua tarpeeksi ennen lakkausta. Tämä saattoi aiheuttaa murtumista etenkin jos suojalakka oli sivelty liian nopeasti pintaan. Voi olla, että myös yhdistäessä kirjaimia kokonaisteokseksi nitomalla ja naulaamalla olivat rakenteet hetken tukevia, mutta samassa hetkessä lisänneet sittenkin syypintojen haurautta entisestään. Tämän ajatuksen kuitenkin rakennusalan asiantuntijat teilaavat, sillä naula tai niitti uppoaa useimmiten syiden väliin ja eikä ole puunrakenteille vahingollista.

Kuivuessaan kumpikin teos oli pysynyt näyttelyajan koossa, mutta särkyi heti pienemmästäkin liikkeestä näyttelyn purkuvaiheessa. Suuraakkoset särkyivät heti ja ilmiselvä syy on materiaalin ja tekniikan valinta, sillä nämä olivat peiteväreillä ja lakalla työstetty. Pienaakkoset säilyivät ehjänä purkutilanteessa, mutta ne oli varastoitu lattialle pystyasentoon, jolloin olivat kaatuneet ja murtuneet. Pienaakkoset oli maalattu värillisellä puupetsillä, joka oli huomattavasti parempi valinta kuin peiteväri. Puunpinta tuli kauniimmin esiin sekä puun syyt ja vuosirenkaat näkyivät. Siinä valinnassa väri ja materiaali yhdistyivät harmonisesti. Miksi pienaakkoset sitten särkyivät? Syy ja seuraus lienee edelleen puumateriaalin valinnassa ja liian nopeassa lakkauksessa. Kirjainten kuivumista maalauksen jälkeen olisi pitänyt odottaa muutama päivä enemmän. Nyt maalasin kirjaimet yhtenä päivänä ja toisena lakkasin. Tämä saattaa olla yksi ratkaiseva tekijä särkymiselle, sillä kuivumiselle jäi liian vähän aikaa. Tulevaisuudessa tiedän aikatauluttaa paremmin tällaisen puusta, maalaamisesta ja erillisten rakenteiden osista muodostuvan työn eli osien lujittamisesta kokonaisteokseksi.

Vaikka lopputulos oli särkyneitä palasia hienosta ideasta ja toteutuksesta, en kadu päivääkään, että ryhdyin moiseen. Nautin melkeinpä jokaisesta hetkestä työstäessäni pala kerrallaan kohti kokonaisuutta. Innostuin puusta sekä sen mahdollisuuksista ja jatkossa varmasti toteutan kalligraafisia elementtejä puusta - sekä hyötykäyttöön että esteettisinä itseisteoksina.

Näihin kokemuksiin perustuen ensi kerralla tulen kokeilemaan jotain muuta puulajia, todennäköisesti lehtipuuta esimerkiksi koivua.

LÄHTEET

Csikszentmihalyi Mihaly (2005) FLOW elämän virta. Tutkimuksia onnesra, siitä kun kaikki sujuu. Rasalas Kustannus. Helsinki

Bringéus Nils-Arvid (1981) BILDLORE studiet av folkliga bildbudskap. Axlings Tryckeri AB, Södertälje

Dunderfelt Tony (2008) INTIUITIO Sisäinen viisaus. Kirjapaja. Helsinki

Kinnunen Aarne (2000) Estetiikka. Wsoy. Juva

Loiri Pekka ja Joholin Elisa (2006) HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Inforviestintä Oy. Helsinki

Sopanen Tuomas ja Willberg Leena (2008) RYIJY ELÄÄ. Suomalaisia ryijyjä 1778-2008. Lönnberg Print

<http://chuknum.com/2011/06/02/artist-showcase-su-blackwells-book-sculptures/>

<http://ufonts.com/fonts/centaur.html>

<http://yle.fi/aihe/ohjelma/stromso>

<http://www.ratsuniitty.net/index.html>

http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/puutuoteteollisuus/raaka-aineet/puulajit_ja_kayttokohteet/index.html

LIITE 1

KUVAT TEKSTISSÄ

Kuvaaja	Aihe ja paikka
Kuva 1. Ratsuniityn ”tallityttö”	Minä, Ulla Enckell-Valo maastoradalla Falko hevosen kanssa. Lempäälässä 27.7.2016
Kuva 2. Enckell-Valo Ulla	Grafiittia sillan alla. Tampere 3.10.2016
Kuva 3. Blackwell Su / chuknum.com	Pandora opens 2009
Kuva 4. Enckell-Valo Ulla	Riukuaita, Vaihmaalan Hovi. Lempäälä, talvi 2016
Kuva 5. Enckell-Valo Ulla	Riukuaita detalji, Vaihmaalan Hovi. Lempäälä, kevät-talvi 2016
Kuva 6. Enckell-Valo Ulla	Ensimmäinen M-kirjaimeni Lempäälä, kevät-talvi 2016
Kuva 7. Enckell-Valo Ulla	Kuusihavuja Akaa, kevät 2016
Kuva 8. Enckell-Valo Ulla	Valmistuneet hevoseni Lempäälä, kevät 2016
Kuva 9. Erkkilä Seppo	Hevosten työvaihetta vannesahalla Lempäälä, kevät 2016
Kuva 10. Enckell-Valo Ulla	Maalaamattomat pienaakkoset Lempäälä, kevät 2016

KUVAT TEKSTISSÄ

Kuvaaja	Aihe ja paikka
Kuva 11. Enckell-Valo Ulla	Petsikokeilut hiomattomalle ja hiotulle puupinnoille. Lempäälä, kevät 2016
Kuva 12. Enckell-Valo Ulla	Värjätyt ja sommitellut pienaakkoset Lempäälä, kevät 2016
Kuva 13. Enckell-Valo Ulla	Suuraakkosten kokoaminen Lempäälä, kevät 2016
Kuva 14. Enckell-Valo Ulla	Suuraakkosten kokoaminen, detalji Lempäälä, kevät 2016
Kuva 15. Järvinen Tanja	Hellu ja minä ratsastuskisoissa Lempäälä, talvi 2013
Kuva 16. af Hällström Sinikka	Kankaanpää kalligrafianäyttelyn avajaisista. Työni esillä. Kankaanpää, 14.5.2016
Kuva 17. Enckell-Valo Ulla	Särkynyt suuraakkonen, detalji Akaa, 21.8.2016
Kuva 18. Enckell-Valo Ulla	Fragmentti suuraakkosista Akaa, 21.8.2016

Kuva 19.
Enckell-Valo Ulla

Suuraakkosten kokoamisvaihetta
Lempäälä, kevät 2016

Kuva 19.
Enckell-Valo Ulla

Pienaakkoset ripustettuna ikkunaa vasten
Kankaanpää, 14.5. 2016

<p>Kuva 19. Enckell-Valo Ulla</p>	<p>Suuraakkoset ripustettuna betoniseinälle Kankaanpää, 14.5. 2016</p>
---------------------------------------	--

Kuva 19.

Enckell-Valo Ulla

Suuraakkoset ja oven oikealla puolella
pieni A&O-teokseni. Sivutuote pien- ja
suuraakkosista.
Kankaanpää, 14.5.2016

Kuva 19.
Enckell-Valo Ulla

Fragmentti pienaakkosista
Akaa, 21.8.2016

